

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

**CEZA DAVALARINDA SAVUNMA MAKAMI
ve
DİNAMİKLERİ:**

CEZA AVUKATININ YOL HARİTASI

Bayram YÜKSEKKAYA¹

¹Avukat, Adana Barosu.

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

ÖZET:

Ceza davaları; münhasıran Türk Ceza Kanunu'nda suç olarak düzenlenen fiiller ile, diğer özel kanunlarda suç olarak belirlenen fiillere karşı yürütülen soruşturma neticesinde görülen davalardır.

Ceza Muhakemeleri Kanunu, soruşturma, kovuşturma, istinaf, temyiz, olağan ve olağanüstü itiraz gibi, usule ilişkin kuralları düzenlemektedir. Bu kanunumuza göre, soruşturmanın bitmesinin ardından, suç işlediği şüphesi altında bulunan kişiler hakkında “ceza davası” açılır. Bu davalar, “ceza mahkemeleri”nde görülürler.

Ceza davalarında uzmanlaşmış, ceza davaları ile ilgilenmeyi diğer hukuk disiplinlerinden ön plana alıp, bu alanda mesai harcayan avukatlara ise, toplumda “ceza avukatı” denilmektedir.

Esasında, Avukatlık Mesleği icra eden tüm avukatların, kanunda belirtilen istisnalar hariç (*marka ve patent vekilliği gibi*), tüm davalara ve hukuki işlemlere bakmaya yetkileri bulunmaktadır.

Fakat her meslekte olduğu gibi, avukatlık mesleğinde de, uzmanlaşma ve profesyonelleşme ön plana çıkmaktadır. Bazı avukatlar, bir veya birkaç alanda uzmanlaşarak, bu alanlar dışındaki davalara ya bakmamaktadırlar (*ki Avukatlık Kanunu gereği avukatların, kendilerine gelen işi ret etme hakları vardır*) ya da o alanda uzman olan meslektaşlarını tavsiye etmektedirler.

İşte, ceza davalarında uzmanlaşmış, ceza davaları dışında başka davalara bakmayan ve bu alanda daha profesyonel hizmet vermeyi uygun gören avukatlara “Ceza Avukatı” ismi verilmektedir. Şu hususu da ayrıca belirtmeliyiz ki; ceza davalarında yargılanan sanığın avukatlığını üstlenen avukata, yargılama boyunca verilen isim “müdafi”dir. Müdafi, müdafaa eden, savunan manasındadır.

Günümüzün gelişen koşullarında, diğer tüm mesleklerde olduğu gibi, avukatlık mesleğinde de uzmanlaşma/profesyonelleşme söz konusudur. Bu nedenledir ki, uygulamada “Ceza Avukatı” olarak lanse edilen avukatların, bu alanda başarılarını artırmak, adaletin tecellisi ve savunma makamını işgal eder iken hukukun tüm imkânlarını kullanmak üzere özel çaba harcadıkları, bilinen bir gerçektir.

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

Biz bu makalemizde, soruşturma sonrası açılan ceza davası evresinde, savunma makamında yer alan avukatın (*müdafinin*), bir ceza davasında nelere dikkat ettiğini, hangi noktalara özellikle temas ettiğini belirtmeye çalışacağız.

Bu makaledeki amacımız; ceza avukatlarına yol göstermek değildir ve olamaz da! Zira şu an görev yapan tüm avukatlarımız, görevlerini en iyi şekilde yerine getirme saikiyle hareket ederek, burada yazılanların çok daha fazlasını, ayrıntıları ile bilmektedirler. Bu makalenin kalem alınmasının nedeni, toplumsal bir farkındalık oluşturmak ve ceza avukatlarının müdafilik görevlerini yerine getirirken nasıl bir çaba harcadıklarını, adaletin tecellisi için (*tabiri caizse*) nasıl kafa patlattıklarını ve her bir delili, kılı kırk yararcasına nasıl incelediklerini gözler önüne sermekle birlikte, yargılanan kişilerin müdafinin bu görevini yapar iken, ona nasıl yardımcı olabileceklerini anlatmaya çalışmaktır.

Tabi ki herkes, hiç suç işlemeyeceği yönünde bir söz vererek, bu sözüne sadık kalabilir ve hayatı boyunca hiçbir suç işlemeyebilir. Bu hem kabul edilebilir, hem de anlaşılabilir bir şeydir. Ancak, bir kimse “ben hiç yargılanmayacağım” diye bir söz veremez, verse dahi bu sözünde hayatı boyunca sadık kalabilmesi çok zordur. Zira suçlar her ne kadar kişisel olsa da, öyle zamanlar olur ki, bir başkasının yaptığı hata veya fiil yüzünden, kendinizi sanık sandalyesinde bulabilir, ceza mahkemesinde ifade verir hale gelebilirsiniz. Bu nedenle, ceza yargılaması hakkındaki bu kısa yazımızı dikkatle okumanızı tavsiye ederiz.

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

BÖLÜM – 1

CEZA DAVASI ve AŞAMALARI

Her ceza davasının öncesinde, bir “soruşturma” bulunmaktadır. Soruşturma, bir suç işlendiği yönünde ihbar veya şikâyet üzerine başlar. Soruşturma aşamasını yürüten Cumhuriyet Savcılığı’dır. Savcılık Makamı, soruşturma aşaması boyunca, gelen ihbar veya şikâyet üzerine, delilleri toplar, şüpheli veya şüpheliler ile mağdur veya mağdurların ifadelerini alır, şikâyetçi veya şikâyetçilerin taleplerini dinler. Gerekirse keşif yapar, bilirkişi raporu düzenletirir veya uzmanlık görüşü sorar. Soruşturma aşamasında tüm yetki Savcılık Makamında olup, arama, el koyma, tutuklama, adli kontrol altına alma gibi kişilerin özgürlüğü veya özel hakları ile ilgili konularda yetkili “Sulh Ceza Mahkemeleri”dir. Soruşturma aşamasında, şüpheli veya şüphelilerin özgürlüğü, vücut bütünlüğü (*kan aldırma gibi*), mülkiyet hakları (*ev araması gibi*) gibi konularda karar vermeye tek yetkili olan Sulh Ceza Mahkemeleri, savcının talebi üzerine bu konularda karar verir. Sulh Ceza Mahkemeleri’nin verdikleri tüm kararlara, şüpheli de itiraz edebilir.

4

Savcılık Makamı, soruşturma sonucunda, bir suç işlendiği kanaatine varır ise, ceza davasının açılmasına karar verir. Soruşturmanın bitmesinin ardından Savcılık Makamı, bir “iddianame” düzenler. Düzenlenen bu iddianame, bir anlamda “neden” davanın açıldığını, “kime” karşı açıldığını, “suç”un veya “suçların” ne olduğunu gösteren ve tüm soruşturma dosyasını özetleyen bir hukuki metindir.

İddianame, görevli ve yetkili mahkemenin önüne geldiğinde ceza mahkemesi, iddianameyi inceler. Kanunda düzenlenen ve bir iddianamede olması gereken hususların, mevcut iddianamede bulunup, bulunmadığı yönünde inceleme yapan ceza mahkemesi, bir yanlışlık bulmaz ise, ceza yargılamasına başlar. Eğer mahkeme, iddianame hakkında yaptığı incelemede, kanunda belirtilen hususlarda bir eksiklik görür ise, iddianameyi iade eder ve dosya yeniden soruşturma makamı olan Cumhuriyet Savcılığı’na geri döner.

Ceza yargılamasının başlanmasına karar veren ceza mahkemesi, bu kararı ile birlikte hemen, yargılamanın ilk kararlarını almaya başlar. Sanık veya sanıklara, şikâyetçi ve/veya mağdurlara hemen tebligat

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

çıkartır. Tutuklu sanık var ise, bu sanık eğer yargılamayı yapan mahkemeye yakın ise duruşma günü duruşma salonunda hazır edilmesi için, yok eğer sanık uzakta ise, görüntülü ve sesli olarak savunmasını almak için ilgili cezaevinin SEGBİS odasında hazır edilmesi için müzakereler yazar. Aynı şekilde, iddianamenin de birer örneğini, sanık veya sanıklara, mağdur ve/veya şikâyetçilere gönderir. Bununla birlikte, dosyada tanıklar var ise, onlara da duruşma gününü bildirir tebligatların gönderilmesine karar verir. Ayrıca, sanığın veya sanıkların, mağdurun ve/veya şikâyetçilerin eğer avukatları var ise, onlara da duruşma gününü bildiren tebligatları gönderir.

Tüm bu hazırlıklardan sonra, duruşma günü sanık veya sanıklar ile mağdur, şikâyetçi, tanık, bilirkişi, bilgi sahibi gibi ne kadar yargılamaya konu olayla ilgili kişi var ise, hepsi çağırılarak beyanları mahkemece alınır. Sanık müdafisi veya şikâyetçi vekilinin de beyanları alınarak, deliller tartışılır. Yeni deliller var ise, onlar ileri sürülür, yeni tanıklar var ise onlar dinlenir, gerekirse keşif yapılır, lazım ise bilirkişi raporu alınır ve araştırılacak başkaca bir husus kalmadığında, son savunmalar alınarak, eğer mahkeme bir ağır ceza mahkemesi ise, İddiamakamı mütalaasını verir, daha sonrasında da mahkeme kararını açıklar.

İşte, belirtilen ve burada kısaca arz edilen tüm bu işlemler, çok istisnai de olsa tek celsede ama çoğunlukla birçok celsede neticelenir. Dosyanın hacmine göre, yıllarca süren ceza davaları vardır.

İşte bu süreç içerisinde sanık ve sanığın müdafiliğini üstlenen savunma makamı, yoğun bir çaba harcarlar. Mahkeme karar verdiğinde ise, yine her şey bitmemiş, eğer sanığın umduğu gibi dava bitmemiş ise veya umulan gibi bitmiş olmasına rağmen, Savcılık Makamı tarafından “aleyhe” başvuru yapılmış ise, bu sefer de “istinaf” süreci başlar. Dosyayı bir de Bölge Adliye Mahkemesi inceleyecektir. Buradan da umulan sonuç çıkmaz ise, iki yol ufukta görülür. Eğer şartları var ise dosya bir de Yargıtay’a yani temyize gönderilir. Eğer şartları yok ise, istinafin kararı ile karar kesinleşir. Eğer istinaftan istenilen sonuç alınmış ise, dosya tekrar ilk mahkemeye döner ve yargılama yeni bir boyut kazanır.

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

BÖLÜM – 2

SAVUNMANIN TEMEL ALDIĞI HUSUSLAR

Savunma görevini üstlenen müdafî, elindeki bir kısım delillerle işe başlar. Ama unutulmamalıdır ki, yargılamanın en büyük silahı müdafinin elindedir, sanığın bizzat kendisi.

Sanığın Soruşturma Aşamasındaki İfadesi:

Her müdafî, ceza davalarında birden fazla noktadan hareket edebilir. Ama nereden hareket ederse etsin, mahkeme hükmü savunmaya ve savunmanın diğer delillerle olan bağlantısına göre inşa eder. Bu nedenle, savunmanın ilk göz önüne alması gereken husus, sanığın savunmasıdır.

Savunma temel alınacak, iyice irdelenecek ve müdafî, gerekirse birçok kez müvekkilini yani sanığı birçok kez sorguya çekmelidir.

Dosyadaki Raporlar

Ceza davalarında, birçok konuda raporlar alınması gerekmektedir. Müdafî yani sanığın avukatı, rapor alınması gereken bir konuda rapor alınmamış ise, mutlaka rapor alınması için mahkemeye başvurması gerekmektedir. Ayrıca, alınacak olan raporda, savunmayı güçlendirici hususlar yer alabilecekse, o hususlar hakkında nasıl bir incelemenin yapılması gerektiğini de belirtmesi gerekmektedir.

Eğer, soruşturma aşamasında rapor alınmış ve alınan rapor, savunmayı temelinden etkileyen, sanığın aleyhine bir durumun tespitine ilişkin ise, burada müdafinin çok dikkatli davranması gerekmektedir. Rapor, ayrıntılı bir şekilde incelenmeli, eğer raporda bir yanlışlık veya teknik anlamda bir eksiklikten dolayı, bu sonuç meydana gelmiş ise, tekrar rapor alınması için mahkemeye başvuru yapılmalıdır. Bu aşamada müdafî, raporun ve incelenen konunun teknik boyutu nedeniyle, destek alabilir. Hatta özel teknik inceleme yapan kurumlardan, yardım alabilir ve hatta almalıdır. Örneğin, ölümlü bir trafik kazası nedeniyle açılan ceza davasında, kazaya konu aracın yapılan incelemesi ile ilgili rapor analiz edilirken, teknik anlamda bilgisi olan bir kişiden veya kurumdan yardım istenmelidir.

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

Müdafinin dikkat etmesi gereken husus, ceza dosyasında yer alan rapora, teknik anlamda bir eksiklik var ise itiraz edilmeli, teknik ve hukuki olmayan itirazdan ise mutlaka kaçınmalıdır. Aksi takdirde, savunma “basit” ve “anlaşılamaz” olarak nitelendirilebilir.

Raporlar ile ilgili dikkat edilmesi gereken bir başka husus ise, “hukuki” raporlar hususudur. Mahkemeler, bir kısım davalarda, “hukuki” raporlar aldırabilirler. Örneğin, bir zimmet iddiası ile açılan ceza davasında, soruşturma veya mahkeme aşamasında alınan raporlarda, sanığın “iddiaya” konu fiil veya işlemleri tahlil edilir. Bilirkişi heyetinde de çoğunlukla hukuk bilirkişisi yer alır. İşte, bu fiil ve işlemlerin suça vücut verip, vermediği yönünde hukuki tahliller yapılarak, mahkemenin görüşüne yön verilebilir. Müdafî, bu konuda çok donanımlı olmalı ve Yargıtay’ın “hukuki konularda bilirkişi raporu alınamaz” kuralına vurgu yaparak, savunmayı güçlendirmelidir.

7

Tanık Beyanları

Çoğu ceza dosyasında, tanıklar yer alır. Tanık, ceza davasına konu olan olay veya bu olayla bağlantılı diğer olaylar hakkında görgüye yahut duyuma dayalı bilgisi olan kişidir. Bu nedenle ceza yargılamasında tanığın önemi, tartışılmazdır. Bu nedenle, tanık beyanlarının ceza davasının omurgasını oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Müdafî, tanık beyanlarını çok iyi bir şekilde tahlil etmelidir. Tanıkların aralarında veya bir tanığın aynı veya farklı beyanları arasında yer alan çelişkiler, net bir şekilde belirlenmelidir. Bu çelişkiler, tanıkların inandırıcılığını sınamak açısından, çok önemlidir.

Müdafî, “çapraz sorgu” denilen hukuki kurumu, sonuna kadar kullanmalıdır. Yargılama aşamasında, bizzat duruşma salonunda çapraz sorgu uygulamasını gerçekleştirmesi gereken müdafinin, böylece tanığın inandırıcılığı, kişiliği ve olaya bakış açısı bakımından, mahkemece bir sınama gerçekleştirmesi konusunda ısrarcı olmalıdır.

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

Tutanaklar

Emniyet kuvvetleri, bir ceza soruşturması aşamasında, onlarca tutanak tutarlar ve her talimatı veya durumu tutanağa bağlarlar. Bu tutanaklar, hayati önem arz etmekle birlikte, birçok konunun da deşifresi mahiyetindedir. Müdafî, dosyayı herkesten yani hem mahkemeden, hem iddiamakamından hem de diğer ilgililerden çok daha iyi bilmelidir. Bu nedenle, tutanakların her birini ayrı ayrı ve büyük bir titizlikle incelemelidir. Genellikle usul işlemleri barındıran tutanaklar, analitik bir incelemeye tabi tutularak, soruşturma aşamasında usul işlemlerine ne kadar riayet edildiği, tespit edilmelidir. Eğer bir eksiklik var ise, bu husus mahkemenin dikkatine sunulmalıdır.

E-imza ve M-imzalı Belgelerin İncelenmesi

Gelenen teknolojik aşamada, dava dosyasında, özellikle hâkimlik ve savcılık makamlarının kararları, dijital imza ile imzalanmaktadır. Burada, iş şansa bırakılmamalı, dijital imzalar, incelemeli, dijital imzaların gerçekten evrakta ismi yazan kişilere ait olup, olmadığı, denetlenmelidir. Eğer bir eksiklik veya yanlışlık var ise, verilen karar yahut yazılan talimat geçersiz olacağından, bu konudaki itirazları ileri sürülmeli, gerekirse mahkemeden bu konuda bir bilirkişi atanarak, rapor alınması talep edilmelidir.

Dosyadaki Diğer Deliller

Dosyada her ne varsa, karar aşamasında incelemeye alınır. Tüm evraklar, karar için değerlidir. Kimisi daha fazla, kimisi daha az ama hepsi değerlidir. Bu nedenle, dosyadaki hiçbir evrak küçümsemeyerek, tek tek incelenmeli, mahkeme heyetinin önünde yer alan dosyanın aynısı ve hatta daha fazlası, müdafinin önünde fiziki yahut dijital olarak bulunmalıdır. Dosyaya giren tüm evraklar, takip edilmeli, mahkemeye sunulan tüm belgeler, eş zamanlı olacak kadar, müdafinin de önünde olmalıdır. Müdafî, bu konuda hassas davranmalı ve dosyayı geriden takip edecek pozisyona düşmemelidir.

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

Savunma İle Delilerin Karşılaştırılması

Sanığın savunması ve mahkeme huzurundaki ek beyanları ile, dosyadaki tüm deliller devamlı suretle karşılaştırılmalı, savunmanın mahkeme önündeki değeri, devamlı test edilmelidir. İş şansa bırakılmamalı ancak her gelen yeni delille birlikte de savunmada değişikliğe gidilmemelidir.

Savunmanın çöktüğü ve inandırıcılığının kaybedildiği noktada, sanığa samimi bir şekilde beyanda bulunması için ikazlarda bulunulmalı, bu konudaki kanunda yer alan (*etkin pişmanlık gibi*) hükümler, hatırlatılmalıdır. Zira müdafî için önemli olan sanığın beraat etmesini sağlamak değil, adaletin gerçekleşmesini sağlamaktır. Müdafinin bundan başka bir amacı olmamalıdır.

www.yuksekkayalawoffice.com

www.yuksekkayalawoffice.com

SONUÇ

Bu makalede, ceza davasında yer alan ve savunma makamını işgal eden müdafinin, hangi dinamiklerle yani dosyada yer alan veya dosyada yer alması gereken hangi delillerle hareket etmesi gerektiği konusunda, kısa bir bilgilendirme yapmış bulunmaktayız. Doğaldır ki savunma makamı, bu anlatılanlardan çok daha fazla dinamiği elinde bulundurur ve yeri geldikçe bu dinamikleri hareket geçirir.

Bu makale ile aynı zamanda, bir ceza avukatının dosyada neler yaptığı, sanık tarafından da anlaşılmış olmaktadır. Müdafî, sanıktan bir şey öğrenmek istediğinde, bunun mutlaka bir nedeni vardır ve müdafî bu saikle hareket eder.

Tabi ki Anayasa madde 38 gereği, kimse kendi işlediği suçu dahi itiraf etmeye zorlanamaz. Hatta birinci derece yakınları hakkında da soruşturma açılmasını sağlayıcı bir beyanda bulunmaya mecbur bırakılamaz. Ancak bu hüküm, sanığın mutlaka yalan söylemesi gerekmektedir şeklinde anlaşılmamalıdır. Sanık, yalan söyleyebilir ve bu söylediği yalan (*eğer iftiraya veya başka bir suçta vücut vermiyorsa*) yüzünden hakkında soruşturma da yapılamayacaktır. Unutulmamalıdır ki, sanığın savunmasının aksi kanıtlandığında, artık sanığın savunmasına itibar edilmeyecektir. Mahkemeler, sanığın savunmasının aksinin kanıtlanması durumunda, savunmayı göz ardı ederek hüküm vereceklerdir.